

1 skyrius

Kadangi mano tėvo pavardė buvo Piripas, o mano paties vardas Filipas, tai mano kūdikiškas liežuvis iš tų abiejų pavadinimų negebėjo suregzti nieko sudėtingesnio ar ilgesnio už Pipą. Taigi, pavadinęs save Pipu, taip buvau imtas vadinti ir kitų.

Kad mano tėvo pavardė buvo Piripas, žinau iš jo antkapio ir savo sesers – ponios Džo Gardžeri, kalvio žmonos. Kadangi nei tėvo, nei motinos nebuvo matęs ir nėmaž neišivaizdavau, kaip jie atrodo (mat fotografija dar toli gražu nebuvo išrasta), tai, priešdamas mintyse jų išvaizdą, kažkodėl siejau ją su antkapiais. Raidžių forma ant tėvo antkapio piršo man keistą mintį, kad jis buvo stambus, kresnas, tamsaus gymio, juodais garbanotais plaukais. O iš užrašo „Taip pat Džordžiana, aukščiau minėto velionio žmona“ raidžių pobūdžio padariau vaikišką išvadą, kad mano motina buvo strazdanota ir pasiligojusi. Penki nedideli akmeniniai stačiakampiai, kiekvienas apie pusantros pėdos ilgio, išrikiuoti lygia eilute už kapo ir įamžinę penkis mano brolius, kurie gana anksti pasitraukė iš visuotinės kovos įsitvirtinti šiame pasaulyje, yra kalti dėl mano atkaklaus įsitikinimo, kad visi broliai gimė aukštiełninki, susikišę rankas kelnių kišenėse ir, kol gyvi, jų iš ten neištraukė.

Gyvenome pelkėtoje vietoje, palei upę, už dvidešimties mylių nuo jūros. Pirmas mano ryškus ir stiprus išpūdis, pradėjus

suvokti aplinką, yra susijęs su viena darganota pavakare. Tąsyk aš galutinai supratau, kad ši niūri vieta, apaugusi dilgėlėmis, yra kapinės, kad amžiną atilsį Filipas Piripas ir „aukščiau minėto velionio žmona Džordžiana“ yra mirę ir palaidoti ir kad Aleksandras, Bartolomėjus, Abraomas, Tobijas ir Rodžeris, jaunučiai aukščiau minėto velionio vaikai, taip pat yra mirę ir palaidoti; kad toji tamsi plokščia dykynė už kapinių, išraižyta griovių, pylimų ir šliuzų su šen bei ten besiganančiais galvijais, yra pelkės; kad ta apačioje pilkuojanti linija yra upė; kad ta tolimesnė baidi vieta, iš kurios kaukdamas siaučia vėjas, yra jūra; ir kad šis mažas, virpantis padarėlis, viso to bijantis ir jau kone verkiantis, yra Pipas.

– Tylėk, nė garso! – riktelėjo baidus balsas ir iš už antkapių nuo bažnyčios pusės pasirodė vyriškis. – Ramiai, velniūkšti, arba perpjausiu tau gerklę!

Žmogus buvo grėsmingas, apsirengęs šiurkščiais pilkais drabužiais, su didele geležimi ant kojos. Be kepurės, suplyšusiais batais, aplink galvą apmuturiuotu senu skuduru. Permirkęs vandenyje, išsitepliojęs purvais, apsidaužęs į akmenis, apsibrozdinęs į aštrias uolas, išsidilginęs, apsidraskęs erškėtynuose, be to, jis šlubavo, drebėjo, piktai dėbčiojo akimis ir urzgė, o jo dantys kaleno. Jis sugriebė mane už smakro.

– Oi! Neperpjaukit man gerklės, pone! – ėmiau persigandęs maldauti. – Neperpjaukit, pone, būkit geras.

– Sakyk, koks tavo vardas, – tarė žmogus. – Greitai!

– Pipas, pone.

– Pakartok, – tarė žmogus, įsmeigęs į mane akis. – Pasistenk garsiau!

– Pipas. Pipas, pone.

– Parodyk, kur gyvenat, – tarė jis. – Na, kur?

Aš parodžiau į mūsų kaimą pakrantės lygumoje tarp alksnių ir apkarpytų gyvatvorių už kokios mylios nuo bažnyčios.

Žmogus dar sykį dėbtelėjo, tada apvertė mane žemyn galva ir iškraustė kišenės. Jose tebuvo tik duonos kriaukšlė. Kai baž-

nyčia grįžo savo vieton, – mat jis buvo toks stiprus ir darbavosi taip vikriai, kad varpinė staiga atsidūrė man tarp kojų, – taigi, kai bažnyčia grįžo savo vieton, pasijutau drebėdamas besėdįs ant aukšto antkapio, o jis godžiai valgė mano duoną.

– Na, rupūžgalvi, – tarė žmogus laižydamasis lūpas, – tik pamanyk, kokie stori žandai!

Jie, ko gero, iš tikro buvo stori, nors tuo laiku aš buvau pagal metus smulkus ir nelabai stiprus.

– Po perkūnais, gal imti ir juos suryti, – tarė jis, grėsmingai papurtęs galvą, – tiesiog negaliu atsispirti!

Aš nuoširdžiai paprašiau, kad jis to nedarytų, ir tvirčiau įsikibau į antkapį, ant kurio jis mane pasodino, – iš dalies, kad nenukrisčiau, iš dalies, kad neimčiau verkti.

– Dabar klausyk! – tarė jis. – Kur tavo motina?

– Čia, pone, – atsakiau aš.

Jis krūptelėjo, puolė bėgti į šalį, paskui sustojęs atsisuko ir apsidairė.

– Čia, pone! – nedrąsiai paaiškinau. – „Taip pat Džordžiana.“ Ji mano motina.

– Aa! – tarė jis sugrįždamas. – Ir tavo tėvas čia kartu su ja?

– Taip, pone, – atsakiau aš, – jis irgi čia; „šios parapijos gyventojas“.

– Cha! – sukrenkštė jis susimąstęs. – Tai su kuom tu gyveni... jei aš būsiu toks geras ir paliksiu tave gyvą, nors dar gerai ir nežinau, kaip čia atsitiks.

– Su savo seserim, pone, su ponia Džo Gardžeri, ji kalvio Džo Gardžerio žmona, pone.

– Ką, sakai, kalvio? – paklausė jis ir pažvelgė į savo koją.

Niūriai dėbtelėjęs keletą kartų į mane ir pakaitom į savo koją, jis priėjo prie antkapio, paėmė mane už pečių ir kaip galėdamas toliau atlošė; jo akys iš viršaus grėsmingai žiūrėjo į mano, o manosios į jo – kuo bejėgiškiausiai.

– Klausyk, tu, – tarė jis, – tuojau mes pamatysim, ar tu liksi gyvas, ar ne. Ar žinai, kas yra dildė?

– Žinau, pone.

– O kas yra édalas?

– Žinau, pone.

Sulig kiekvienu klausimu jis palengva vis vertė mane atgal, kad jausčiausi dar bejėgiškesnis ir dar labiau bijočiau.

– Tu man surasi dildę. – Jis dar pavertė mane. – Ir surasi édalo. – Jis dar pavertė mane. – Ir viską atneši čia. – Jis dar pavertė mane. – Arba aš išplėšiu tau širdį ir kepenis. – Jis dar pavertė mane.

Buvau mirtinai persigandęs, galva taip svaigo, kad abiem rankom įsikirtau į jį ir pasakiau:

– Būkit geras, pasodinkit mane tiesiai, gal tada man nebus bloga ir aš geriau suprasiu.

Jis taip smarkiai krestelėjo mane ir taip pavertė, kad bažnyčia peršoko net per savo pačios vėtrungę. Paskui, tebelaikydamas už pečių, pasodino ant akmens tiesiai ir prabilo tokiais baisiais žodžiais:

– Rytoj anksti rytą tu man atneši dildę ir édalo. Atneši man tuos daiktus anava prie tos senos baterijos, štai ten. Padarysi, kaip sakau, ir kad man nedrįstum nė žodžio niekam ir nė jokio ženkle, kad matei tokį žmogų kaip aš ar iš viso kokį žmogų. Tik tada liksi gyvas. Jeigu taip nepadarysi arba maželytį lašą nevykdysi visko, ką tau pasakiau, tada tavo širdis ir tavo kepenys bus išplėstos, iškeptos ir suvalgytos. Ir žinok – aš esu ne vienas, nors tau gal taip ir atrodo. Su manimi yra pasislėpęs jaunas vyras, tai aš prieš jį dar esu tikras angelas. Tas jaunas vyras girdi viską, ką aš sakau. Ir jis žino paslaptį, kaip dailiai slapta prisigauti prie berniuko, prie jo širdies ir prie jo kepenų. Joks berniukas negali nuo to jauno vyro pasislėpti. Tas berniukas gali užsirakinti duris, gali sau šiltai gulėti lovoje, gali apsikamšyti, gali užsikloti galvą, gali manyti, kad yra saugus, ir nieko nebijoti, bet tas jaunas vyras tyliai sėlins, kol prisėlins prie jo ir perplėš berniuką. Dabar

aš tam jaunam vyrui neleidžiu prie tavęs kišti nagų, bet tik per didelį vargą sulaikau jį. Tas vyras veržte veržiasi tave suplėšyti. Na, ką dabar pasakysi?

Atsakiau jam, kad atnešiu dildę, atnešiu ir maisto, kiek surasiu, kad anksti rytą ateisiu pas jį prie baterijos.

– Sakyk: „Tegu Dievas mane vietoje nutrenkia, jeigu neateisiu!“ – tarė žmogus.

Aš pakartojau tuos žodžius, ir jis nukėlė mane žemėn.

– Dabar, – užbaigė jis, – stenkis nepamiršti, ką pasižadėjai, nepamiršk ir to jauno vyro ir drožk namo!

– Lllabos nakties, pone, – išlemenau aš.

– Stengsiuosi! – atsakė jis dairydamasis po šaltą šlapią dykynę. – Nebent varle pasiversčiau. Arba unguriu!

Sulig tais žodžiais jis abiem rankom apglėbė savo drebantį kūną, lyg norėdamas išlaikyti jį krūvoje, ir nušlubavo prie žemos kapinių tvoros. Žiūrėjau, kaip jis eina, rinkdamasis kelią tarp dilgėlių bei žalių kapus apgožusių gervuogių, ir mano jaunai vaizduotei atrodė, jog jis stengiasi išsilenkti negyvėlių rankų, kurias jie vogčiom kaišioja iš kapų, ketindami sučiupti jį už kojos ir įtraukti pas save.

Priėjęs prie žemos kapinių tvoros, jis perlipo ją sustirusiomis, nelanksčiomis kojomis ir atsisukęs dar sykį pažvelgė į mane. Pamatęs jį atsigręžiant, nususikau namų pusėn ir leidausi į kojas. Bet netrukus dirstelėjau per petį ir pamačiau, kaip jis eina upės link, vis dar apglėbęs save abiem rankom ir rinkdamasis kelią skaudančioms kojoms tarp pelkėse pridėliotų didžiulių akmenų, kad būtų galima pereiti po lietaus arba per potvynius.

Pelkės atrodė kaip ilgas juodas horizontalus brūkšnys, upė – kaip dar vienas horizontalus brūkšnys, tik ne toks platus ir ne toks juodas, o dangus kaip eilė ilgų piktų raudonų brūkšnių pramaišiu su juodais. Upės pakrašty aš šiaip taip galėjau įžiūrėti tiktai du juodus daiktus, kurie stovėjo stati: vienas jų tai švytury, pagal kurį plaukiojo jūreiviai, – iš arti itin bjaurus daiktas,

panašus į statinę be lankų ant stiebo, o kitas buvo kartuvės su keliomis kabančiomis grandinėmis, kadaisė laikiusiomis piratą. Žmogus dabar kaip tik ir šlubčiojo kartuvių link, lyg tas piratas būtų atgijęs, nulipęs žemėn ir dabar ketintų vėl pasikabinti. Nuo tokios minties man pasidarė baisu; kai pamačiau, jog karvės kilnoja galvas ir žiūri į jį, pagalvojau, ar ir joms panašiai atrodo. Apsidairiau to baisiojo jauno žmogaus, bet niekur aplink nepamačiau. Vis dėlto buvau baisiausiai išsigandęs ir nesustodamas nubėgau namo.

2 skyrius

Mano sesuo, ponია Džo Gardžeri, buvo daugiau kaip dvidešimčia metų senesnė už mane ir savo pačios bei kaimynų akyse labai išgarsėjusi tuo, kad išauklėjo mane „savo rankomis“. Kadangi tuo metu dar nesuvokiau to pasakymo prasmės ir žinojau, jog ji tikrai turi kietą ir sunkią ranką, kurią dažnai pakelia ir prieš savo vyrą, ir prieš mane, tai maniau, jog ir Džo Gardžeris, ir aš – abu esame „išauklėti rankomis“.

Išvaizda mano sesuo negalėjo pasigirti, tad man atrodė, jog ji privertė Džo Gardžerį vesti ją irgi rankomis. Džo buvo stambus vyras su lininių plaukų garbanomis abipus lygaus nuskusto veido ir su tokiomis neryžtingomis mėlynomis akimis, kad jų vyzdžių spalva atrodė tarsi susimaišiusi su baltymais. Jis buvo švelnus, geros širdies, ramaus būdo, linksmas, kvailokas, mielas vyriškis, panašus į Heraklį – tiek jėga, tiek silpnumu.

Mano sesuo ponია Džo, juodaplaukė ir juodaakė, buvo tokia raudona, kad aš kartais svarstydavau, ar tik kartais ji vietoje muilo nenaudoja muskatų trintuvės. Ji buvo aukšta ir prakauli, beveik visada ryšėjo šiurkšnią prijuostę su dviem raiščių kilpomis už nugaros ir kvadratiniu neperšlampamu priekiu, pribedžiotu smeigtukų ir adatų. Kad nuolat ryši tą prijuostę, ji laikė didžiuliu savo nuopelnu ir dideliu priekaištu vyrui. Nors aš, tiesą sakant,

visai nesuprantu, kam ji apskritai ją ryšėjo, o jeigu jau ryšėjo, tai kodėl negalėjo kada panorėjusi nusirišti.

Džo kalvė stovėjo priglausta prie namo, kuris, kaip ir dauguma namų kaime, tuo metu buvo medinis. Kai iš kapinių parbėgau namo, kalvė buvo uždaryta ir Džo vienas sėdėjo virtuvėje. Kadangi mudu su Džo buvome kančių draugai ir dėl to vienas nuo kito paslapčių neturėjome, tai Džo, vos tik man pakėlus durų skląstį ir pasirodžius prieš jį, sėdintį palei židinį, iš karto patikėjo man paslaptį:

– Ponia Džo jau dvylika kartų ėjo tavęs ieškoti, Pipai. Dabar irgi išėjo, taigi bus velnio tuzinas.

– Tikrai?

– Taip, Pipai, – atsakė Džo, – ir blogiausia, kad pasiėmė Kuteklį.

Išgirdęs tokią nemalonią žinią, ėmiau sukti vienintelę savo liemenės sagą ir didžiai nusiminęs įsistebeilijau į židinį. Kuteklis buvo rykštė vaškuotu galu, nusvidintu dažnų susitikimų su mano nugara.

– Ji čia sėdėjo, – tarė Džo, – paskui atsikėlė, pasigriebė Kuteklį ir kaip padūkusi puolė laukan. Štai kaip, brolyti, – tarė Džo, lėtai kapstydamas žarstekliu ugnį ir žiūrėdamas į ją. – Įdūko ir išbėgo, Pipai.

– Ar jau seniai išbėgo, Džo?

Aš visada elgiausi su juo kaip su vaiku, lygiu sau, tik didesniu.

– Žinai, – tarė Džo, pažvelgęs į sieninį laikrodį, – jau kokios penkios minutės, kaip dūksta, Pipai. Jau pareina! Lįsk už durų, vaikine, ir užsidenk rankšluosčiu.

Paklausiau jo patarimo. Mano sesuo atlapojo duris ir pajutusi už jų kažkokį daiktą bregint suprato priežastį ir kyštelėjo tenai Kuteklį. O užbaigė nublokšdama mane – aš dažnai buvau naudojamas kaip šeimos sviedinys – savo vyrui, kuris bet kokiom aplinkybėm mane mielai priimdavo, dabar irgi pasodino palei židinį ir ramiai užstojo savo dideliu keliu.

– Kur tu buvai, beždžioniūkšti? – paklausė ponja Gardžeri, trepteldama koja. – Pasakyk man aiškiai, ką tu veikei, kol aš čia kankinausi iš baimės, rūpesčio ir nerimo, arba aš tave vis tiek ištraukčiau iš to kampo, nors tu ir pavirstum į penkiasdešimt pipų, o jis į penkis šimtus gardžerių.

– Aš buvau tik kapinėse, – pasakiau verkdamas ir trindamasis akis.

– Kapinėse! – pakartojo sesuo. – Jeigu ne aš, tai tu jau seniai būtum į jas iškeliavęs ir likęs ten amžinai. Kas tave išauklėjo savo rankomis?

– Jūs išauklėjot, – atsakiau aš.

– O kodėl aš taip padariau, norėčiau sužinoti? – suriko mano sesuo.

Aš suinkščiau:

– Nežinau.

– Ir aš pati nežinau! – pasakė mano sesuo. – Ir antrą sykį tokio dalyko nedaryčiau! Tą tai gerai žinau. Galiu tau pasakyti – kai tik tu gimei, nė karto nebuvo nusirišusi šitos prijuostės. Užtenka, kad esu kalvio žmona (ir dar Gardžerio), tai ne, dar ir tavo motina turiu būti.

Liūdnai spoksojau į ugnį, ir mano mintys nuo šio klausimo nuklydo tolyn. Piktose žarijose prieš mane iškilo bėglys iš pelkių su geležimi ant kojos, paslaptingas jaunasis vyras, dildė, maistas ir tas baisusis pažadas, dėl kurio aš turėsiu vogti iš šių mane priglaudusių namų.

– Cha! – tarė mano sesuo, dėdama vieton Kuteklį. – Kapinės, tik pamanyk! Lengva jums šnekėti – kapinės! – Beje, nė vienas iš mūsų apie kapines nė nešnekėjo. – Vieną dieną jūs mane pačią nuvarysit į kapines, taaai gražutėlė porelė atrodysit, likę čia vieni be manęs!

Ji ėmėsi ruošti arbatą, o Džo pasilenkęs pro savo koją įsistebeilijo į mane, lyg svarstydamas, kokia gi iš tikro pora mes būtume tomis liūdnai pavaizduotomis aplinkybėmis. Paskui atsitiesė

ir, mėlynomis akimis stebėdamas ponią Džo, ėmė dešine ranka glostyti lininius plaukus bei žandeną, kaip buvo pratęs daryti audrotomis valandėlėmis.

Duoną su sviestu mano sesuo dalindavo ypatingu būdu, kuris niekad nesikeisdavo. Pirmiausia kaire ranka ji stipriai prispausdavo kepalą prie savo prijuostės – iš jos duonon kartais įlisdavo adata, kartais smeigtukas, kurie vėliau patekdavo į mūsų burnas. Tada ji peiliu pakabindavo sviesto (nelabai daug) ir užtepėdavo ant kevalo; tą ji darydavo lyg vaistininkas, ruošiantis garstyčių pleistrą, nepaprastai vikriai sukiodama peilį čia viena, čia kita puse, gražiai apglaistydama pakraščius palei plutą. Tada, paskutinį kartą smagiai nubraukusi peilį į to garstyčių pleistro kraštą, atrėždavo storą riekę, kurią, prieš galutinai atskirdama nuo kevalo, padalindavo į dvi dalis – viena tekdavo man, kita Džo.

Šį kartą, nors ir buvau alkanas, savo dalies valgyti nediršau. Jaučiau, kad turiu bent kiek palikti savo baisiajam pažįstamam ir jo draugui – dar baisesniam jaunajam vyrui. Žinojau, kad mano sesuo virtuvę prižiūri itin stropiai ir mano vagiliškos užmačios gali baigtis bergždžiai. Todėl nusprendžiau savo duoną su sviestu įsikišti kelnių klešnėn.

Pasirodė, kad tam tikslui pasiekti reikia itin didelių valios pastangų – lyg turėtum nušokti nuo aukšto namo stogo ar nerti į gelmę upėje. Be to, viską sunkino nieko nenutuokiantis Džo. Kadangi buvome kančių draugai ir Džo man jautė geraširdišką simpatiją, tai vakarais buvome įpratę rungtyniauti, kuris gražiau kandame nuo riekės, retkarčiais tylomis atkišdami jas vienas kitam pasigrožėti, ir tai skatindavo mudu dar uoliau stengtis. Tad ir šįvakar Džo keletą kartų bandė įtraukti mane į tas įprastas draugiškas varžybas, rodydamas savo greit mažėjančią riekę, bet vis išvysdavo mane sėdintį su geltonu arbatos puoduku ant vieno kelio ir su neprakąsta rieke ant kito. Galiausiai aš puolęs neviltin pasiryžau, kad vis dėlto reikia atlikti, kas nuspręsta, ir atlikti kuo natūraliausiu tomis aplinkybėmis įmanomu būdu.

Nutaikiau tokį momentą, kai Džo buvo ką tik pažiūrėjęs į mane, ir nuleidau sumuštinį į kelnes.

Džo aiškiai nuliūdo dėl tariamo mano apetito sutrikimo ir lėtai atsikando savo riekės, bet visai be jokio malonumo. Jis susimąstęs vatulėjo kąsni burnoje kur kas ilgiau negu visada, pagaliau lyg kokią tabletę nurijo. Jau buvo bekandęs kitą kąsni ir dėl patogumo net palenkęs galvą, bet tuo metu jo akys nukrypo į mane ir jis pamatė, kad mano sumuštinio nebėra.

Nuostaba ir pasibaisėjimas, kai Džo sustingo prasižiojęs naujo kąsnio ir išsistebeilijo į mane, buvo tokie akivaizdūs, kad visa tai negalėjo likti nepastebėta mano sesers.

– Kas čia dabar? – griežtai paklausė ji ir pastatė savo puoduką.

– Kaip sau nori! – sumurmėjo Džo, priekaištingai linguodamas man galva. – Klausyk, Pipai, šitaip tu, vaicine, gali kokią bėdą pasidaryti. Jis tau kur nors įstrigs. Juk tu negalėjai sukramtyti, Pipai.

– Kas čia dabar? – jau daug griežčiau pakartėjo mano sesuo.

– Klausyk, Pipai. Jei gali bent gabaliuką iškosėti, tai taip ir padaryk, – išsigandęs pasakė Džo. – Geras elgesys yra geras dalykas, bet sveikata daug svarbiau.

Tuo metu mano sesuo visai iširdo, puolė prie Džo ir sugriebusi už abiejų žandenuų ėmė daužyti jo galvą į sieną, o aš sėdėjau savo kampe ir kaltai žiūrėjau.

– Na, gal dabar pasakysi, kas atsitiko, – uždususi tarė mano sesuo, – prisiputęs parše išsprogtaki.

Džo abejingai pažvelgė į ją, tada abejingai krimstelėjo duonos ir vėl nukreipė žvilgsnį į mane.

– Žinai ką, Pipai, – tarė jis su paskutiniu kąsniu už žando, kalbėdamas taip ramiai, lyg būtume tik dviese, – juk mudu visada buvome draugai, ir aš niekada tavęs neskundžiau, gink Dieve. Bet kad šitaip... – Jis patraukė kėdę, nužvelgė grindis tarp mūsų, paskui vėl pakėlė akis į mane. – Bet praryti tokį kąsni!..

– Ryja nekramtęs, taip? – sušuko mano sesuo.

– Žinai, vaicine, – tarė Džo, žiūrėdamas į mane, o ne į žmoną, vis dar laikydamas kąsni už žando, – kai buvau tavo metų, aš ir pats ryte rydavau, labai dažnai... ir esu matęs daug kitų panašių rijikų, bet tokio rijimo kaip tavo dabar, Pipai, man dar nebuvo pasitaikę matyti ir dėkok Dievui, kad mirtinai neužspringai.

Sesuo puolė prie manęs, sugriebė už plaukų ir teištare tik keletą tų baisiųjų žodžių:

– Eikš, tuojau gausi porciją.

Kažkoks medicinos žvėris tuo metu buvo naujai apskelbęs, jog dervinis vanduo yra puikūs vaistai, ir mano sesuo spintelėje visada turėdavo to gero, manydama, kad jo šlykštumas atspindi gydomąsias savybes. Praeityje man šio stebuklingo vandens kaip nuostabiausių stiprinamųjų buvo tiek sugirdyta, kad manydavau, jog kvepiu kaip nauja tvora. Šįvakar, ištikus tokiai nelaimei, tų vaistų reikėjo mažiausiai pintos, kurią sesuo, mano patogumo dėlei, pati supylė man į gerklę, suspaudusi mano užverstą galvą po pažasčia lyg batą ožiuke auliniams nusiauti. Džo daliai teko tik pusė pintos, kurią jis buvo priverstas išgerti (gerokai nustebęs, nes tuo metu lėtai susimąstęs kramsnojo priešais ugnį), nes jam „susuko“. Spręsdamas pagal save, galiu pasakyti, kad „susuko“ jam tikriausiai po vaistų, o ne prieš juos.

Sąžinė ir taip yra baisus daiktas, kai ima graužti tiek suaugusį, tiek vaiką, bet kai vaikui ta slapta našta susideda krūvon su kita, įkišta kelnų klešnėn, tai ji esti (galiu garantuoti) tikrai didelė kankynė. Grauzė kaltė, kad ketinu apvogti seserį, – nė į galvą neatėjo, kad apvogsiu Džo, nes niekad nemaniau, jog namuose kas nors priklauso jam, be to, nuolat turėjau viena ranka prilaikyti sumuštinį – ar sėdėdamas, ar šiaip palieptas patarnauti virtuvėje, – ir visa tai tiesiog varė iš proto. O kai vieną sykį iš pelkių atlėkė vėjo gūsis ir ugnis židinyje išsiplieskė bei suliepsnojo, man pasirodė, kad lauke išgirdau šaukiantį mane prisaikdinusį vyriškį su geležimi ant kojos, sakantį, jog jis negalys kęsti alquio iki rytojaus, ir reikalaujantį maisto dabar pat. Kartais imdavau

galvoti: o kas, jeigu tas jaunasis vyras, kuris su tokiu vargu buvo tramdomas negriebti manęs, dabar pasiduos savo įgimtam nekantrumui arba tiesiog susipainios skaičiuodamas laiką ir pamąnys, kad turi teisę į mano širdį ir kepenis ne rytoj, o jau šiąnakt? Jei kieno nors plaukai kada yra stovėję iš baimės, tai manieji tada tikrai stovėjo. Bet gal jie apskritai niekam nėra stovėję?

Buvo Kūčių vakaras ir nuo septintos iki aštuntos pagal sieninį laikrodį gavau varine mentele plakti tešlą rytdienos pyragui. Sumuštinis kelnėse gerokai trukdė (tai mane vėl paskatino prisiminti žmogų, kuriam trukdo geležis ant kojos) ir man besidarbuojant palengva ir nesulaikomai slydo žemyn. Laimė, man pavyko šmurkštelėti iš virtuvės ir paslėpti sąžinės graužaties priežastį miegamajame viršuje.

– Klausyk, – pasakiau aš, kai baigęs plakti atsėdau palei židinį pasišildyti, – ar ten ne patranka šovė, Džo?

– Aha, – atsakė Džo. – Dar vienas kalinys išnešė kudašių.

– Ką tai reiškia, Džo? – paklausiau aš.

Mano sesuo, kuri mėgo viską aiškinti pati, irzliai subambėjo:

– Pabėgo, pabėgo.

Ji šnekėjo prieštarauti neleidžiančiu balsu, kaip girdydama derviniu vandeniu.

Kadangi sesuo su adata palinko prie siuvinio, aš be garso lūpomis sudėliočiau klausimą Džo:

– Kas yra kalinys?

Džo irgi įsidrąsino ir lūpomis pateikė tokį įmantrų atsakymą, kad aš iš viso tesupratau vienintelį žodį „Pipai“.

– Vakar vakare pabėgo kalinys, – pasakė Džo garsiai, – jau saulei nusileidus. Todėl ir šovė, kad apie jį praneštų. O dabar, matyt, pabėgo dar vienas, todėl šovė dar sykį.

– Kas šovė? – paklausiau aš.

– Kad jį perkūnas, tą vaiką, – įsikišo sesuo, skersakiuodama mano pusėn, – tikras klausimų maišas. Kuo mažiau klausinėsi, tuo mažiau tau visi meluos.

Pagalvojau, kad nelabai mandagu šitaip kalbėti, – vadinasi, jei aš jos ko paklausiu, tai ji man meluoja. Bet ji niekada nebuvo itin mandagi, nebent prie svetimų žmonių.

Tuo metu Džo dar labiau sukėlė mano smalsumą, plačiai pravėręs burną ir taip sudėjęs lūpas, lyg tartų žodį, kuris man pasirodė panašus į „barsis“. Aš, žinoma, parodžiau į savo seserį ir lūpomis paklausiau: „Ji?“ Bet Džo to klausimo neišgirdo ir vėl plačiai pravėrė burną lyg tardamas kažkokį labai reikšmingą žodį. Bet koks tas žodis buvo – taip ir nesupratau.

– Ponia Džo, – pasakiau aš, griebęsis paskutinės gudrybės, – aš norėčiau sužinoti, jeigu jums nebūtų sunku, kurioje vietoje šaudo.

– Viešpatie, pasigailėk to vaiko! – sušuko mano sesuo, tarsi prašytų ne šito, o kokio visai priešingo dalyko. – Iš baržos.

– Aa! – pasakiau aš, žiūrėdamas į Džo, – iš baržos.

Džo priekaištingai kostelėjo lyg sakydamas: „Taigi aš ir sakiau tau.“

– O kas yra barža? – paklausiau aš.

– Taip visuomet su tuo vaiku! – sušuko sesuo, rodydama į mane adata ir siūlu ir purtydama galvą. – Atsakyk jam į vieną klausimą, tai jis tau tuoj užvers dar dešimt. Barža yra laivas, o jame padarytas kalėjimas.

– Įdomu, ką tokius uždaro kalėjime ir už ką? – paklausiau aš į nieką konkrečiai nesikreipdamas ir gana ramiai.

Mano seseriai to buvo per daug, ji tučtuojau atsistojo.

– Žinai ką, brolyti, – tarė ji, – aš ne tam savomis rankomis tave išauklėjau, kad kibtum prie žmonių ir kankintum juos. Niekas man už tai ačiū nesakytų, o tik bartų. Žmones uždaro į kalėjimą todėl, kad jie žudo, kad vagia, kad sukčiauja ir daro kitus blogus darbus, o pradeda jie visada nuo kvailų klausimų. Na, o dabar marš į lovą!

Einant gulti, žvakės man nebuvo leidžiama neštis, ir kai tamsoje lipau laiptais tvinksinčia galva, – mat jon sesuo į taktą savo

paskutiniams žodžiams barbeno antpirščiu, – su pasibaisėjimu svarsčiau, jog ta barža lyg tyčia stovi taip arti ir laukia manęs. Viena mano koja jau ten. Juk jau pradėjau uždavinėti kvailus klausimus ir dar ketinu apvogti seserį.

Nuo tų seniai praėjusių laikų aš ne sykį pagalvodavau, kad tik nedaugelis žino, kaip jaučiasi vaikas, apimtas baimės. Ir nesvarbu, kokia neprotinga ta baimė būtų. Aš mirtinai bijojau to jaunojo vyro, kuris trokšta mano širdies ir kepenų; mirtinai bijojau savo pašnekovo su geležimi ant kojos; mirtinai bijojau pats savęs, davusio tą baisų pažadą; neturėjau vilties, kad gausiu atleidimą iš savo visagalės sesers, kuri nuolat mane atstumia. Man net baisu pagalvoti, ką aš galėjau padaryti, slegiamas tos mirtinos baimės ir negalėdamas niekam pasipasakoti.

Tą naktį beveik nemiegojau, vos sumerkęs akis vaizdavausi, kaip upė smarkia pavasario tėkme neša mane prie tos baržos, kaip plaukiant pro kartuves vaiduokliškas piratas per garsinamąjį vamzdį šaukia man, kad tučtuojau lipčiau į krantą, nes mane reikia pakarti. Nors snūduriavau, bijojau užmigti, nes žinojau, kad vos pradėjus švisti turiu apvogti podėlį. Naktį to nepadarysi, nes šviesą užsidegti ne taip paprasta; tam reikėtų skiltuvu įžiebtį ugnį, ir tada sukelčiau tokį triukšmą kaip pats piratas su savo grandinėmis.

Kai tik didžiulis juodas aksomo skliautas už mano mažo langelio kiek papilkavo, aš atsikėliau ir nulipau laiptais; kiekviena jų lenta, kiekvienas plyšelis šaukte šaukė man „Gaudykit vagį!“ arba „Kelkitės, ponio Džo!“ Podėlyje, kuris laukiant švenčių buvo gerokai pilnesnis negu visada, baisiausiai nusi-gandau už kojų pakabinto kiškio, kuris man už nugaros tarsi merkė akį. Neturėjau laiko nei tam patikrinti, nei rinktis, nei apskritai, nes delsti jokiū būdu negalėjau. Pagriebiau duonos, pradėtą sūrio gabalą, gal pusę puodynėlės įdaro (kurį drauge su vakarykšte rieke įrišau savo nosinėn), šiek tiek brendžio iš molinio butelio (jį perpyliau į stiklinį butelį, kuriame savo

kambary slapta darydavau svaiginantį saldymedžio skystį, o į molinį butelį kliūstelėjau vandens iš virtuvės ąsočio), kaulą su labai nedaug mėsos ir dailų, apvalų kiaulienos paštetą. Buvau jau beveik beišeinąs be to pašteto, bet apėmė pagunda užlipti ant lentynos ir pažiūrėti, kas ten kampe taip rūpestingai paslėpta uždengtame moliniame dubenyje; pamačiau, kad tai paštetas, tad ir paėmiau jį, numanydamas, kad jis paruoštas ateičiai ir kurią laiką jo niekas nepasiges.

Virtuvėje buvo durys, vedančios tiesiai į kalvę; aš atrakinau jas, atkabinau kablį ir tarp Džo įrankių suradau dildę. Tada vėl užkabinau ir užrakinau, kaip buvo, atidariau laukujes duris ir vėl uždaręs nubėgau į rūke skendinčias pelkes.